महाराष्ट्र प्रकल्पबाधित व्यक्तिंचे पुनर्वसन अधिनियम १९७६, १९८६, १९९९ नुसार प्रकल्पग्रस्तांचे विविध प्रश्न सोडवण्याकरिता तक्रारींचे निराकरण करण्यासाठी जिल्हास्तरीय पुनर्वसन समिती आणि गा-हाणी निराकरण समिती यांचे एकत्रिकरण करुन पुनर्वसन विषयासाठी एकच जिल्हा पुनर्वसन समिती स्थापन करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन

महसुल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक आरपीए-२०२५/प्र.क्र. ई -४२१५०३/ पुनर्वसन -१

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगूरु चौक, मंत्रालय मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक- ०६ जानेवारी, २०२६.

संदर्भः-

१. महसुल व वनविभाग शासन निर्णय क्र.-आरपीए-२००६/प्र.क्र./१ (८)/र-१, दिनांक १७ मार्च, २००६.

२. महसुल व वनविभाग शासन निर्णय क्र.-आरपीए-२०१९/प्र.क्र.१२१/ २-१, दिनांक २० जानेवारी, २०२०.

३. विभागीय आयुक्त, छत्रपती संभाजी नगर यांचे अध्यक्षतेखाली शासन निर्णय क्र. २०२५/प्र.क्र.०६/ दिनांक ०९ एप्रिल, २०२५ अन्वये नेमण्यात आलेली समिती क्र. ०१.

प्रस्तावनाः- संदर्भ क्रमांक १ अन्वये विविध विकास प्रकल्पांमुळे बाधित प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करण्यासाठी,त्यांचे विविध प्रश्न सोडविण्यासाठी, पुनर्वसन कामकाजामध्ये एकंदरीत सुसूत्रता आणून पुनर्वसनाच्या कामाची कार्यक्षमरितीने अमंलबजावणी करण्यासाठी जिल्हास्तरावर व विभागस्तरावर पुनर्वसन समितीची रचना करण्यात आली. संदर्भ क्रमांक २ अन्वये महाराष्ट्र प्रकल्पबाधित व्यक्तीचे पुनर्वसन अधिनियम-१९७३, १९८६, १९९९ नुसार पात्र प्रकल्पबाधित व्यक्तींच्या पर्यायी जमिन व रहिवासी प्रयोजनार्थ पुनर्वसित गावठाणामध्ये भुखंड यासंदर्भात केलेल्या तक्रारीचे निराकारण करण्यासाठी जिल्हास्तरावर जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली "गा-हाणी निराकारण समिती" स्थापन करण्यात आली. संदर्भ क्रमांक ३ अन्वये महसुल प्रशासनाच्या अध्यक्षतेखाली गठीत विविध समित्यांचा आढावा घेऊन व एकाच उदिष्टासाठी कार्यरत असलेल्या, बहुसंख्य सदस्य समान असलेल्या व सदस्य सचिव समान असलेल्या समित्यांचे एकत्रिकरण करण्याबाबत अभ्यास गटाव्दारे शिफारस करण्याचे निर्देश आहेत.

उपरोक्त संदर्भ क्र.१ व २ अन्वये गठीत समितीचे अध्यक्ष व सचिव अनुक्रमे जिल्हाधिकारी व जिल्हा पुनर्वसन अधिकारी आहेत. तसेच दोन्ही समित्यांचे उदिष्ट समान असुन सदर कामकाज पुनर्वसन अधिनियम अंतर्गत चालते. त्यामुळे वरील दोन्ही समितींच्या कामकाजामध्ये ब-याच अशी साधर्म्य असल्यामुळे जिल्हास्तरावर प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन कामकाजासाठी एकच समिती असणे आवश्यक आहे. यामुळे कामकाजामध्ये सुसूत्रता येऊन एकाच वेळी कार्यक्षम पध्दतीने पुनर्वसन विषयाचे कामकाज करता येईल. तसेच दोन्ही समित्यांचे अध्यक्ष जिल्हाधिकारी आहेत. शासन परिपत्रक क्र. संकिर्ण-०२/२०११/प्र.क्र.१३/ई-१ दि.२९/०३/२०१२ नुसार प्रकल्पबाधित व्यक्तींचे आणि पुरग्रस्तांचे पुनर्वसन हा विषय मा. अपर जिल्हाधिकारी यांच्याकडे सोपविण्यात आलेला आहे. संदर्भ क्रमांक २ अन्वये गा-हाणी निराकारण समितीच्या कार्यपध्दतीमध्ये "समितीचे कामकाज सुयोग्य पध्दतीने करण्यासाठी जिल्हाधिकारी तथा अध्यक्ष यांना आपल्या शक्ती आवश्यकतेनुसार अपर जिल्हाधिकारी (पुनर्वसन) यांना प्रत्यार्पीत करता येतील." सदर बाब पाहता व मा. जिल्हाधिकारी यांच्याकडे जिल्हास्तरावर विविध विषयांच्या समित्यांचे कार्यबाहुल्य जास्त असल्याने जिल्हास्तरावर एकच जिल्हा पुनर्वसन समिती स्थापन करुन त्यामध्ये प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे सर्व कामकाज अंतर्भूत करुन अध्यक्ष म्हणुन अपर जिल्हाधिकारी यांना केल्यास सदर कामकाज अधिक कार्यक्षम पध्दतीने व कमी वेळेत करता येईल.

वर नमुद अभ्यास गटाव्दारे दिलेल्या शिफारसीनुसार महाराष्ट्र प्रकल्पबाधित व्यक्तिंचे पुनर्वसन अधिनियम १९७६, १९८६,१९९९ नुसार पात्र प्रकल्पबाधित व्यक्तिंचे पुनर्वसन विषयक प्रश्न हाताळणे, पात्र प्रकल्पबाधित व्यक्तीच्या पर्यायी जमिन व रहिवासी प्रयोजनार्थ पुनर्वसित गावठाणामध्ये भुखंड यासंदर्भात केलेल्या तक्रारीचे निराकारण करण्यासाठी या आधी संदर्भ क्रमांक १ व २ अन्वये गठीत जिल्हास्तरीय पुनर्वसन समिती व गा-हाणी निराकरण समिती एकत्रित करुन एकच पुनर्वसन विषयक समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णयः- महाराष्ट्र प्रकल्पबाधित व्यक्तिंचे पुनर्वसन अधिनियम १९७६,१९८६,१९९९ नुसार पात्र प्रकल्पबाधित व्यक्तिंचे पुनर्वसन विषयक प्रश्न हाताळणे, पात्र प्रकल्पबाधित व्यक्तींच्या पर्यायी जमिन व रहिवासी प्रयोजनार्थ पुनर्वसित गावठाणामध्ये भुखंड यासंदर्भात केलेल्या तक्रारीचे निराकरण करण्यासाठी जिल्हास्तरावर अपर जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली जिल्हा पुनर्वसन समिती स्थापन करण्यात येत आहे. सदर समितीची रचना खालील प्रमाणे आहे.

जिल्हा पुनर्वसन समितीची रचना:-

१	अपर जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष
२	जिल्ह्यामध्ये ज्या विभागाचे / संपादक संस्थाचे प्रकल्प चालू आहेत त्या संस्थेचे संबधीत अधिकारी	सदस्य
३	संबधीत प्रकल्पाचे विशेष भुसंपादन अधिकारी	सदस्य
४	पुनर्वसन अनुषंगाने अध्यक्षांना आवश्यक वाटेल असे संबधीत अधिकारी	सदस्य
५	जिल्हा पुनर्वसन अधिकारी	सदस्य सचिव
६	संबधित प्रकल्पग्रस्तांपैकी ०२ प्रकल्पग्रस्तांचे प्रातिनिधिक स्वरुपातील नामनिर्देशन मा मंत्री (मदत व पुनर्वसन) यांचेकडून करण्यात येईल.	अशासकीय सदस्य

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाचे www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असुन त्यांचा संकेतांक २०२६०१०६१७१७२१५११९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीत साक्षांकित करुन काढण्यात येत.

महाराष्ट्र राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Digitally signed by RAJESH HEMCHAND BAGDE
Date: 2026.01.06 17:20:30 +05'30'

(रा. हे. बागडे)
शासनाचे उप सचिव

प्रति-

१. मा. राज्यपाल महोदयांचे सचिव,
२. मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे अपर मुख्य सचिव,मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. उपमुख्यमंत्री (नगर विकास, सार्वजनिक बांधकाम व गृहनिर्माण), यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन, राज्य उत्पादन शुल्क) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा. मंत्री, मदत व पुनर्वसन यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६. मा. राज्यमंत्री (म. व पु.) यांचे खाजगी सचिव,
७. सचिव (मदत व पुनर्वसन) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
८. सचिव (जलसंपदा) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
९. महालेखापाल (लेखापरीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-१, मुंबई
१०. महालेखापाल (लेखापरीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-२, नागपूर,
११. सर्व विभागीय आयुक्त,
१२. सर्व जिल्हाधिकारी,
१३. सर्व अपर जिल्हाधिकारी (पुनर्वसन)
१४. सर्व जिल्हा पुनर्वसन अधिकारी,
१५. सर्व कार्यासने (मदत व पुनर्वसन), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६. निवड नस्ती, कार्यासन र-१, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.